

SIMPOZION DE ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR ORGANIZAT LA BAIJA MARE

În zilele de 14 și 15 decembrie 1968, a avut loc la Casa de cultură din orașul Baia Mare un Simpozion de etnografie și folclor, organizat de Comitetul pentru cultură și artă al județului Maramureș și Muzeul județean din localitate. La lucrările simpozionului au participat cercetători, muzeografi, inspectori ai Comitetului pentru cultură și artă, activiști de la Casa creației populare, directori de cămine culturale și cadre didactice din județul Maramureș și din orașele Baia Mare, Timișoara, București, Cluj, Reghin, Sibiu, Sighet, Lăpuș.

Pe lista comunicărilor prezentate la Simpozion, au figurat următoarele lucrări: Nicolae Dunăre: „Clasificarea morfologică, tematică, geografică și istorică a motivelor ornamentale populare”; Petre Lenghel Izeanu: „Balada Mișoara în folclorul maramureșan”; Laura Sirbu: „Structuri ornamentale în portul popular”; Laura Sirbu și Herbert Hoffman: „Studii privind ornamentica românească”; Anton Badea: „Sisteme de fișe pentru cercetarea ornamenticii populare”; Doina Comloșan: „Evoluția descîntecului în ultimii ani” (zonele Maramureș, Codru și Lăpuș); Ion Vancea: „Fata care și-a pierdut oile”; Iuliu Pop: „Secvențe în diapozitiv color privind portul popular din Maramureș și Lăpuș”; Nicolae Dunăre și Tiberiu Graur: „Marcarea articulațiilor în pictura noastră tradițională religioasă, procedeu decorativ de răspîndire mondială”; Vasile Latiș: „Momentele căsătoriei în satul Cufoaia”; Dumitru și Afion Jompan: „Ornamentica pieptarelor cu roți din Valea Bistrei” (Jud. Caraș Severin); Delia Ilieșu: „Elemente ornamentale de pe ceramica din Baia Mare”; Șainelic Sabin: „Motive ornamentale de pe furci și bîte în zonele Lăpuș și Maramureș”.

În general se poate spune că lucrările au avut un nivel științific ridicat, fapt cu atât mai îmbucurător cu cât s-a făcut simțit în mod constant și la reuniunile științifice precedente. La simpozion s-au prezentat materialele unor cercetători activi în domeniul diverse: cercetători de la Institutul de etnografie și folclor al Academiei (Filiala Cluj), muzeografi, cadre didactice din învățământul superior și mediu și chiar o elevă în ultima clasă a unui liceu din Baia Mare (Delia Ilieșu) — al cărei început în acest

domeniu poate fi considerat promițător. Problematica abordată de autorii comunicărilor a fost, de asemenea, diversă și totodată actuală sub raportul cercetării — după cum se poate vedea și din titlurile enumerate mai sus, — îmbrățișînd o arie largă, de la expuneri de sinteză — dr. Nicolae Dunăre, Laura Sirbu și Herbert Hoffman — pînă la prezentarea unor tehnici muzeografice — Anton Badea sau a unor admirabile diapozitive color cu aspecte de artă populară din zonele Maramureș și Lăpuș — doctorul Iuliu Pop. Este meritul celor două instituții organizatoare ale Simpozionului de a fi reușit să atragă și să grupeze într-un nucleu încheiat cercetători din toată Transilvania, în marea lor majoritate tineri. Am opina însă că în acest sens Comitetul județean pentru cultură și artă, cu concursul Muzeului, al Casei creației populare și al bibliotecilor din Baia Mare, poate iniția o serie de alte acțiuni pe linia intensificării cercetărilor de etnografie și folclor, cel puțin în cuprinsul județului. Mulți dintre participanți — cadre didactice și directori de cămine, care au urmărit lucrările Simpozionului și care ar dori să efectueze ei înșiși cercetări s-au referit la lipsa unor materiale care să-i pună în temă cu specificul unei asemenea munci și cu aspectele ce trebuie urmărite pe parcursul ei. Dacă li s-ar pune la dispoziție publicațiile, mai vechi și mai noi, referitoare la această temă, secția etnografică a Muzeului județean și Casa creației populare ar găsi în intelectualitatea satelor maramureșene ajutoare foarte prețioase care, chiar și prin simpla semnalară a prezenței anumitor fenomene ale culturii populare materiale și spirituale, a unor creatori în comunele respective, ar aduce celor două instituții un real serviciu.

Un exemplu grăitor în privința realizărilor ce le poate obține orice profesor sau director de cămin din satele Maramureșului pe linia dezvoltării creatoare a tradițiilor folclorice l-a oferit un grup de locuitori ai comunei Vad, care au interpretat, în seara zilei de 14 decembrie, la teatrul din Baia Mare, un spectacol în avansieră, alcătuit după un scenariu și în regia inimosului profesor Vasile Apan, directorul căminului cultural din comună.

Sînt doar cîteva dintre acțiunile care dovedesc existența unor preocupări pe tărîm științific și cultural în această parte a țării, și totodată posibilități ample spre generalizare, în teritoriul maramureșean, printr-o și mai bună organizare de către instituțiile de

cultură și artă din județ. Asemenea acțiuni, care de pe acum se poate considera că au intrat în tradiția județului Maramureș (Simpozionul de la Baia Mare se află la a treia ediție încheiată) și a altor cîteva județe, ar trebui să devină, după părerea noastră, obiective urmărite cu atenție de către toate comitetele de cultură și artă și instituțiile pendinte de acestea, în interesul cunoașterii valorilor culturale materiale și spirituale, în nota specific locală și a valorificării lor științifice și educative.

GEORGE ANANIA

SESIUNE ȘTIINȚIFICĂ CONSACRATĂ CERCETĂRII ETNOGRAFICE A CLISURII DUNĂRII

În zilele de 27 și 28 decembrie 1968 a avut loc la Institutul de etnografie și folclor al Academiei R.S. România, prima sesiune științifică a Colectivului de etnografie și folclor care cercetează zona inundabilă de la Porțile de Fier. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de acad. prof. dr. Ștefan Milcu, vicepreședintele Academiei R.S. România, coordonatorul Colectivului, care, după o analiză aprofundată a cercetărilor, s-a ocupat de sarcinile viitoare ale colectivului. Au urmat, apoi, în ordine, comunicările:

Romulus Vulcănescu — „Structura micro-unităților sociale creatoare sau consumatoare de civilizație și cultură”; I. Dihor: „Contribuții la cunoașterea unor forme de vîntoare practicate în Clisura Dunării”; R.O. Maier: „Aspecte etnografice ale meșteșugului producătorului varului în zona Porților de Fier”; Gh. Iordache: „Cîteva observații asupra pietrăritului în Gura Văii”; Al. Popescu: „Asocieri și grupuri de muncă în zona Porților de Fier”; Georgeta Moraru Popa: „Grădinaritul, pomicultura și viticultura în microzona Orșovei”; Al. Trifu: „Prelucrarea lemnului în satul Plavișevita”; I. Ghinoiu: „Sericicultura în zona Porților de Fier”; M. Budiș: „Vir-ciorova, sat-tîrg pe Valea Dunării”; L. Apolzan: „Consemnări etnografice despre două așezări în zona preorășenească a Orșovei”; P. Grigorescu: „Aspecte de socio-etnografie urbană”; C. Belcin: „Sisteme de încălzire în zona Porților de Fier”; Fl. Vainer: „Ornamentica arhitecturală în lemn în Ada Kaleh”; Marcela Popilian: „Trasul la edec în zona Porților

de Fier"; I. Drăgoescu: „Etno-numismatica în zona Porților de Fier”; N. Cernăuțeanu: „Metrologia populară în zona Porților de Fier”; L.P. Marcu: „Procesul de tipizare al familiei în Clisura Dunării”; Sava Iancovici: „Obiceiuri și credințe în Svinți”; Val Cordun: „Incubația și adopțiunea simbolice la mormântul lui Mischin-Baba”; Ioana Maria Milcu, Paul Simionescu: „Aspecte etno-sociologice ale vieții spirituale în zona Porților de Fier”; I. Vasiliu: „Tradiții istorice în zona Porților de Fier”; N.B. Oprișan: „Teatrul popular în zona Porților de Fier”; Nicolae Ursu: „Genuri muzicale în zona Porților de Fier”; Z. Sulițeanu: „Unele aspecte metodologice în culegerea și studiarea folclorului muzical turcesc din Ada Kaleh”; Aurelian Popescu: „Balada populară în Virciorova”; E. Comișel: „Aspecte ale vieții etnomuzicale într-o zonă de interferență”; Anca Giurchescu: „Dansuri ceremoniale funebre în zona Porților de Fier”; L. Dumitrescu: „Bibliografia Porților de Fier”.

Așa cum a reieșit din referate, din discuțiile purtate și mai ales din cuvântul de încheiere al dr. Romulus Vulcănescu, tematica a fost variată. Unele probleme pe care specialiștii le pot deosebi ușor din enumerarea de mai sus, sînt atacate pentru prima dată la noi. Alte lucrări sînt o reluare și aprofundare a unor preocupări mai vechi. Notăm constatarea unei înaintașe a etnografiei românești, Lucia Apolzan, după care cercetătorii tineri, care au format majoritatea referenților, au atacat problemele la un înalt nivel științific. S-a remarcat în special varietatea de concepție în tratarea problemelor. Într-adevăr, în timp ce majoritatea cercetătorilor au acordat o mare atenție teoretizării problemelor cercetate, unii au încercat o prezentare exhaustivă. Au fost menționate deosebi, din acest punct de vedere lucrarea lui Monica Budiș pe care am putea-o numi, o minimonografie a Virciorovei iar lucrările lui R. Vulcănescu, L. Apolzan, L. P. Marcu, Sava Iancovici, Radu O. Maier, Val Cordun, Z. Sulițeanu au ieșit din comun prin înaltul nivel la care au fost scrise.

ION I. DRĂGOESCU

STUDII ȘI COMUNICĂRI — ISTORIE ȘI ȘTIINȚELE NATURII, MUZEUL DIN PITEȘTI, 1968

Muzeul din Pitești și-a sărbătorit cei 12 ani de existență prin apariția unui volum de articole de istorie și științele naturii, rod al unor meritorii cercetări de teren și de bibliotecă.

În decursul acestei scurte perioade, Muzeul a dus o vastă campanie de periegeze și săpă-

turi arheologice, urmărind pe cît mai mult posibil să se completeze harta arheologică a fostei regiuni Argeș cu descoperiri privind comuna primitivă și epoca feudală. În această acțiune au fost antrenați și numeroși cercetători de la Institutul de arheologie din București.

Bilanțul celor mai importante rezultate ale șantierelor arheologice, din care unele sînt tratate separat în volum, ne este prezentat succint de N. Mateescu în articolul introductiv „Descoperiri și cercetări arheologice în Argeș”. Se subliniază prezența unei activități umane încă din paleoliticul inferior, care se continuă și în celelalte epoci, cînd se constată o locuire intensă documentată prin descoperiri bogate, ceea ce face necesară cercetarea în continuare a acestei zone.

Pe baza a două unelte tipice, găsite în prundișurile Argeșului și în albia Rîului Doamnei, I. Nania fixează aici limita estică a culturii de prund, precizînd că limita vestică se poate extinde pînă la Jiu și considerînd ca posibilă prezența lor — parțial în Moldova și Transilvania.

În 1965 Al. Vulpe și Eugenia Popescu au început săpăturile la necropola tumulară hallstattiană de la Tigveni, contemporană cu fazele Ferigile II—III, obținînd atît precizarea unor situații mai puțin clare de la Ferigile cît și surprinderea unor aspecte locale caracteristice.

Într-un studiu amplu, prof. dr. doc. Radu Vulpe ne înfățișează o sinteză exhaustivă a tuturor izvoarelor literare, epigrafice și arheologice, privind Burebista și epoca sa. Reluînd datele furnizate de Strabon în special și de către mult discutatul tratat al lui Acronion și prezentînd tabloul avîntului cultural al geților din sec. II—I î.e.n., pe baza săpăturilor de la Popești-Novaci, autorul își expune concluziile, susținute și anterior, potrivit cărora Burebista a fost un rege get, a cărui capitală, Argedava, trebuia localizată la Popești pe Argeș.

Descoperirea la Bălănești de către Eugenia Popescu a unei gropi cu numeroase fragmente de vase și vetre portative, prezintă un mare interes, atît prin scopul creării acestei gropi, probabil cultic, cît și prin material și cronologie. Pe baza analogiilor cu așezarea de la Alexandria, ceramica a fost datată la începutul culturii latene. Menționăm că vetre portative cu o formă identică sînt utilizate pînă azi în sudul țării (vezi Marcela Popilian „Cirima — o vatră portativă”, în Rev. Muzeelor 6, 1968).

După o întrerupere de o jumătate de secol, s-au reluat săpăturile la castrul roman de la Jidava-Cîmpulung. Cu toate distrugerile provocate de timp și mai cu seamă de construcții moderne, Emilian Popescu și Eugenia Popescu, în urma unor campanii de săpături excelent conduse au stabilit existența a 4 nivele, planul incintei, al praetoriumului și al

horreum-ului, cît și data părăsirii castrului către mijlocul sec. III e.n. Dată fiind importanța acestui obiectiv, s-a hotărît conservarea sa și înființarea unui muzeu al linesului transalutan.

Date noi pentru cunoașterea arheologiei Munteniei în sec. II—III e.n. aduc și cercetările arheologice de la Mătăsaru (Gh. Bichir, Eug. Popescu). Se constată prezența populației autohtone încă din sec. II e.n. cu un secol mai devreme decît era cunoscut pînă acum.

Un tezaur de monede bizantine și podobe de argint din sec. VII e.n. descoperit în comuna Priscaca-Slatina, unul din cele mai mari din această epocă și cu monede extrem de rare este studiat de Mihai Butoi care socotește că îngroparea lui poate fi pusă în legătură cu pătrunderea bulgarilor în sudul Dunării.

Cu competență și pasiune, prof. dr. doc. A. Sacerdoțeanu ne desfășoară tabloul istoriei Argeșului, prima reședință voievodală a Țării Românești. Sînt citate și interpretate toate datele cunoscute (arheologice, epigrafice, istorice) referitoare la denumirea așezării, cronologia și viața sa politică, socială și culturală pînă la începutul secolului al XVI-lea. În același străvechi oraș, re deschiderea șantierului arheologic de la Curtea Domnească de către N. Constantinescu, a permis obținerea unor date extrem de importante, dovîndu-se încă o dată „utilitatea metodei de cercetare arheologică în cuprinsul vechilor monumente de arhitectură din țara noastră”. Bazîndu-se pe o amplă cercetare a arhivelor și documentelor referitoare la situația economică și socială a jud. Argeș și Vilcea în sec. XVI și XVII, C. Dumitrescu și Fl. Dumitrescu analizează cauzele care au dus la apariția luptei țărănimii împotriva exploatării feudale și a formelor variate sub care s-a manifestat. Un titlu cam lung atrage atenția cititorului asupra lucrării unui englez, Blaquiers, apărută în 1825 și care, referîndu-se la revoluția lui T. Vladimirescu, surprinde cauzele sociale ale mișcării și infierază exploatarea țărănimii de către boieri (Fl. Mîrtu).

★

În primul volum de Studii și Comunicări al Muzeului din Pitești, științele naturii sînt reprezentate prin cîteva lucrări interesante, care reflectă preocupările diverse ale cercetătorilor din acest muzeu relativ tînăr. Într-o lucrare de paleontologie, elaborată de Radu Stancu (în colaborare cu Leonid Apostol, de la Muzeul „Gr. Antipa”), sînt prezentate fosilele de Archidiskodon meridionalis găsite în jud. Argeș, în cîteva puncte, dîndu-se și elementele geologice și morfometrice necesare. Alexandru Bera stabilește întinderea pontianului între rîurile Bratia și Argeșel, demonstrînd pe bază de fosile caracteristice, sondeaje și date litologice, că pontianul există în această zonă.